

Základní škola a Mateřská škola Verneřice

Mírové náměstí 141, 407 25 Verneřice

Tel: 412 559 063

IČ: 71 01 25 24

e- mail: zsvernerice@volny.cz

č. účtu 925864239/0800

Školní preventivní program

Zdravý životní styl

Školní rok 2011 – 2012

Garant programu: Jiřina Trpková

Charakteristika školy

Základní škola ve Verneřicích je umístěna ve středu obce, uprostřed náměstí, v blízkosti autobusové zastávky. Jde o školu plně organizovanou s devíti postupnými ročníky, školní družinou, školní jídelnou a přípravnou třídou. Škola je členěna do dvou budov. Na náměstí je budova prvního stupně, budova druhého stupně sousedí s radnicí. Ředitelství školy je v budově 1. stupně. Přípravná třída, školní družina a jídelna jsou v budově mateřské školy, která sídlí v Nádražní ulici. Školu navštěvují žáci z těchto spádových obcí: Merboltice, Příbram, Rychnov, Valkeřice, Mukařov, Levínské Petrovice a Lovečkovice.

Popis současného stavu

Primární prevence nežádoucích jevů v naší škole je zaměřena na zdravý životní styl. Chceme předcházet problémům jako je záškoláctví, rasismus, šikana, vandalismus, kriminalita a užívání návykových látek. Přestože je těmto jevům v rámci vyučování věnována velká pozornost, byly některé z nich na škole zjištěny a řešeny. Na konci loňského školního roku proběhlo mapování užívání návykových látek. U žáků na 1. stupni proběhlo formou projektového dne a bylo zaměřeno na kouření. Ze 72 dětí 33 dětí zkusilo kouřit, jeden žák se označil za kuřáka, ostatní ještě nekouřili. Na druhém stupni bylo zjišťováno, jakou mají žáci zkušenost s užíváním alkoholu. Použila jsem dotazník, který vyplnilo 37 žáků v rámci vyučování předmětu výchova ke zdraví. Deset žáků potvrdilo, že pilo alkohol o samotě, 8 žáků po požití alkoholu nevěděli, co dělají, neměli kontrolu nad svým chováním. Deset žáků si je vědomo, že by měli omezit užívání alkoholu a kouření, sedm žáků se dostalo do problémů, protože byli opilí. Výsledky tohoto dotazníku jsou alarmující. Je potřeba znovu se zaměřit na tuto problematiku v rámci hodin výchovy ke zdraví. Budeme více zařazovat tato témata i do prvouky na 1. stupni školy. Vyučující mají možnost používat v hodinách více DVD a videí, bylo by vhodné zaměřit na tento problém i některý z projektových dní. Školáci druhého stupně kouří v době polední přestávky v blízkém okolí školy a ani přes opatření školy se nedaří toto odstranit. Naše společnost se stala velmi tolerantní k tomuto jevu u dětí i

mládeže, kouřící děti neschovávají cigaretu ani v blízkosti dospělých, rovněž rodiče jsou často lhostejní ke kouření svých potomků. Obec nemá městskou policii, a tudíž nemohou strážníci pomoci v upozorňování na tento nešvar.

V loňském školním roce se podařilo zlepšit kázeň u žáků na 2. stupni školy. Pedagogové toto připisují možnosti užívání počítačů v době přestávek, tím se odvrátila pozornost od nežádoucích projevů v chování jiným směrem. Rovněž sportovní aktivity učitelů pomáhají k prohlubování neformálních vztahů se žáky. Velmi dobrou akcí byl cyklistický výlet pro starší žáky.

V tomto školním roce se v prevenci zaměříme hlavně na veškeré aktivity, které povedou ke zlepšení situace v oblasti kouření a užívání alkoholu. Na konci školního roku znovu zmapujeme situaci. Během celého školního roku podpoříme zejména osvojování zdravého životního stylu a smysluplného využívání volného času. Budeme se snažit předcházet a omezovat výskyt všech nežádoucích projevů v chování žáků. Specifickou primární prevenci (aktivity a programy) zaměříme na všechny žáky. Pro žáky druhého stupně plánujeme realizovat i projekty a preventivní programy zaměřené na kriminalitu a drogovou závislost.

Je velmi důležité působit na děti i v době po vyučování, otevřeně s nimi o všem hovořit, zajímat se o jejich problémy a nabídnout jim vhodné volnočasové aktivity.

Hlavní aktivity

Hlavní aktivitou při výchovném a preventivním působení na žáky zůstává systémové zavádění mravní, etické, právní a sexuální výchovy do procesu vzdělávání. Do vhodných předmětů (výchova ke zdraví, prvouka, chemie, základy společenských věd, přírodověda) budou zařazována preventivní témata. Ta mohou být dle zájmů žáků i doplněna o další informace, pochopitelně vždy v souladu s věkem dětí.

Dalším prostorem pro prevenci jsou projektové dny, při kterých si žáci osvojí vhodný model chování při rizikových či mimořádných situacích a získají další znalostní kompetence. Takovým osvědčeným projektovým dnem je branný

den, kdy si děti prakticky osvojí jak chování při simulovaném požárním poplachu, tak základy první pomoci.

Před dvěma lety jsme zařadili jako projektový den program s názvem *Handicap*. Děti se seznámily s problematikou postižených lidí a formou her si samy zkusily, jak obtížně si musí handicapovaní občané poradit v běžných životních situacích. Získaly také informace o různých druzích postižení. Jako velmi zajímavé se ukázal být zejména systém značek a symbolů pro handicapované občany. Tento program se osvědčil i loňském roce. V rámci tohoto programu si žáci plní kompetence z oblasti občanské, kulturní a sociální. Učí se respektovat a tolerovat odlišnosti.

Na prvním stupni školy již několik let pracujeme s programem *Zdravé zuby*. Je to dlouhodobý projekt, při kterém si děti upevňují správné návyky v péči o chrup. Program policie Ajax nebyl v loňském roce zrealizován, a proto bychom chtěli znovu obnovit spolupráci s policií na tomto programu. Ajax se velmi líbil menším školákům, osvědčila se práce se sešitem, kterým provází děti policejní pes Ajax. I nadále využijeme nabídku Městské policie Děčín a provedeme na škole několik zajímavých besed se strážníky.

Pro žáky devátého ročníku naplánoval třídní učitel návštěvu terapeutického centra *White Light* v Mukařově, ta se uskuteční formou projektového dne.

Další aktivitou je prohlubování spolupráce mezi oběma stupni školy i mezi jednotlivými třídami. Při takových aktivitách mají žáci možnost navazovat přátelské vztahy mezi sebou ve třídě i mezi ostatními žáky a také je zde prostor pro navazování spolupráce mezi učiteli a v neposlední řadě i místo pro hledání společných zájmů a výměnu zkušeností.

Již vloni jsme povýšili žáky devátého ročníku do funkce patronů pro prvňáčky. Při zahájení školního roku předávali dětem dárek na uvítanou ve škole. Na konci školního roku jim prvňáčci jejich patronát oplatili při loučení se školou. Budeme podporovat všechny podobné akce spolupráce mezi třídami. Jako vhodné se ukazují zvláště akce, při nichž dochází ke kontaktu mezi nejmladšími a nejstaršími žáky na škole či na jednotlivých stupních školy. Děti se mohou například společně poznávat při *Zážitkovém dni* (společný výlet, pobyt v přírodě, sportování na školním hřišti, návštěva kina apod.).

Dobrá je spolupráce obou stupňů školy při realizaci *Dne dětí*, kdy ti starší připraví program pro ty malé a pomáhají s jeho realizací. Mladší děti na oplátku podpoří své starší spolužáky při fotbalovém turnaji.

K hlavním dlouhodobým aktivitám v rámci vyučování patří podpora spolupráce při výuce, naslouchání si navzájem, respektování názoru druhých, a rozvíjení kompetence k řešení problémů.

Chtěla bych, aby si učitelé ve svých třídách vytvořili třídní pravidla. U mladších žáků je možné zvolit třeba obrázkovou formu, starším žákům bude více vyhovovat písemná forma. Při tvorbě třídních pravidel by měli být aktivní zejména žáci a pak je také dodržovat.

Efektivní komunikace však musí také probíhat mezi učitelem, žákem a rodiči. Vše důležité se dozví rodiče na třídních schůzkách nebo na webových stránkách školy. Dalším zdrojem informací jsou vývěsky a nástěnky na škole, časopis *Prevence*, časopis *Rodina a škola*, *Učitelské noviny* a informační letáky a propagační materiály, další poučení je možno hledat ve videotéce, na CD nosičích s foto seriály a v neposlední řadě také v nových přírůstcích do odborné knihovny. Učitelé mohou využít nabídku dalšího vzdělávání výběrem vhodného semináře. Škola také prezentuje svou činnost v časopise *Verneřicko*, který vydává Městský úřad Verneřice. Nové informace z oblasti prevence bude předávat preventistka školy na metodických sdruženích alespoň dvakrát za školní rok.

Hodně pozornosti věnujeme volnočasovým aktivitám žáků. Nabízíme širokou škálu činností a zájmových aktivit. Od loňského školního roku mohou žáci využívat nabídku LŠU ze Žandova a vzdělávat se v některém ze studijních oborů v prostorách naší školy. Cílem všech volnočasových aktivit je ukázat dětem, jak smysluplně mohou trávit svůj volný čas. Při těchto aktivitách dochází k rozvoji neformálních vztahů a k navazování přátelství mezi dětmi i učiteli. Buduje se vzájemná důvěra, navazují se citové vazby k žákovi a jeho prostřednictvím i k jeho rodině.

Děti, které potřebují logopedickou péči a doučování, mohou rovněž docházet po vyučování na toto do školy.

Charakteristika pedagogického sboru

Ve škole pracuje 12 pedagogů, včetně vedení školy, je zde vychovatelka školní družiny a učitelka přípravné třídy. Škola má výchovného poradce a metodičku prevence nežádoucích jevů v chování.

Charakteristika žáků

Většina žáků jsou děti z Verneřic a z míst, která pod obec spadají: z Rychnova, Příbrami, Louček. Do školy docházejí žáci i ze spádových obcí: z Mukařova, Merboltic, Valkeřic, Levínských Petrovic, Lovečkovic a z Touchořin.

Personální zajištění

Metodik prevence – vytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci a vyhodnocení. Zúčastňuje se odborných seminářů a porad metodiků prevence a o jejich obsahu informuje ostatní na metodických sdruženích. Distribuuje osvětové materiály, vybírá vhodné programy a nabízí je k realizaci třídním učitelům. Spolu s výchovným poradcem a třídními učiteli pracuje v preventivním týmu.

Výchovný poradce – poskytuje konzultační hodiny a odborné poradenství v oblasti volby povolání a výchovných problémů žáků. Vyhledává žáky, kteří jsou ohroženi ve vztahu k problémům prevence. Spolupracuje s PPP.

Pedagogové – věnují se žákovi v rámci výuky, rozvíjejí jeho kompetence v oblasti sociálních dovedností. Provádějí průběžnou diagnostiku třídy i žáků. Vyhodnocují sociální klima ve své třídě a pracují se třídním kolektivem. Jsou v kontaktu s rodinou žáka.

Vedení školy – sleduje efektivitu prevence, sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření. Svolává porady pedagogických pracovníků. Komunikuje s odborníky a úřady z oblasti prevence.

Potřebnost a cíle projektu

Preventivní projekty jsou potřebné pro efektivní změnu postojů a názorů dospělých i dětí na současný stav. Děti se často obdivují problémovým spolužákům, jejich chování se jim zdá moderní, správné. Je potřeba u nich nastavit správný model chování a správné mravní hodnoty. Ukázat jim, že být slušný, tolerantní, empatický je to správné a že se to musí do budoucna vyplatit.

Základním cílem prevence je vychovat jedince v souladu se zdravým životním stylem a posílit u něj rozvoj osobnosti. Posílit duševní odolnost a schopnost se samostatně rozhodovat a řešit problémy.

Vyhodnocení preventivního programu

Hodnocení preventivního programu bude provedeno na začátku dalšího školního roku, výstupy budou použity při sestavení nového preventivního programu. Vyhodnocení zpracuje preventistka školy a seznámí s ním ostatní pracovníky na metodickém sdružení. Učitelé hodnotí průběžně po celý školní rok psychosociální klima, kázeň a prospěch žáků. Vedoucí zájmových kroužků hodnotí činnost žáků za pololetí na vysvědčení. Uskutečněné projektové dny, besedy a další činnosti budeme hodnotit vždy bezprostředně po skončení akce. Kladné výstupy a možná rizika tak budeme moci použít pro další činnost.

Součástí minimálního preventivního programu jsou tyto přílohy:

1. Znalostní kompetence žáků

2. – 3. ročník

- žáci umí pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením a pitím alkoholu
- znají způsob, jak odmítnout cigarety, alkohol
- znají hodnotu zdraví
- uvědomují si nevýhody špatného zdravotního stavu
- vědí, jak pečovat o své zdraví
- umějí si poradit při mimořádných situacích

4. – 5. ročník

- vědí, že zdraví je základní lidská hodnota
- osvojují si zdravý životní styl
- znají zdravotní a sociální rizika při užívání návykových látek
- umí komunikovat se složkami poskytující pomoc
- pojmenují základní mezilidské vztahy
- rozpoznají projevy lidské nesnášenlivosti
- znají základní způsoby odmítnutí návykových látek
- znají význam dobrých mezilidských vztahů
- uplatňují vhodné způsoby chování a komunikace
- znají významné dokumenty uplatňující lidská práva
- znají činnost orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání
- umí zhodnotit nevhodné a vhodné zdravotní návyky
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu a duševní pohody na své zdraví
- vědí, že zneužívání je trestné

- orientují se v problematice návykových látek
- umí vyhledat odbornou pomoc
- umějí se chovat za mimořádných situací
- odsuzují projevy násilí a brutality

2. Příklady zařazovaných témat do vyučování

Dopravní výchova

Žijeme zdravě

Člověk a jeho zdraví

Zdravý životní styl

Globální společenské problémy

Anorexie a bulimie

Dělení drog

Prevence zneužívání návykových látek

Životní prostředí a zdraví člověka

Komunikace a společenské chování

Civilizační a infekční choroby

Rodinné soužití

Manželství a rodičovství

HIV

Kyberšikana a nebezpečí sociálních sítí

Osobní bezpečí a komunikace s cizí osobou